

Ar rivalga

Nr. 47

1946. IX. 14

II metai

ANGLIJOS MANEVRAI VEDA PRIE III KARO

REIKŠMINGA JAV PREKYBOS MINISTRO WALLACE KALBA, KURIAI PRITARĖ PREZIDENTAS TRUMANAS

New Yorkas, IX. 13. JAV prekybos ministras Wallace vakar New Yorke pasakė priešrinkiminę kalbą, kuriai aprobatą suteikė JAV prezidentas Trumanas.

Šioje kalboje min. Wallace reikalavo, kad JAV nustatytų aiškiai savo užsienių politikos kryptį. Anglų imperialistinė politika Artimuose Rytuose yra pusiausvyros politika kombinuota su rusų priešingais veiksniais, kalbėjo Wallace. Mes negalime sutikti, kad D. Britanija nustatytų JAV politikos kryptį. Jei JAV nesuformuluos aiškos savo politikos, anglų manevrai privės JAV prie karo su Rusija. Anglų jėgos manevrai ir bus lemiantis faktorius trečiajame pasaulio kare.

Toliau Wallace kalbėjo: Rusai savo užimtuose kraštuose stengiasi įgyvendinti savo sistemą ir viską sukomunizinti ar tai patinka, ar nepatinka JAV valstybėms, lygiai kaip Vakarų Europoj mes stengiamės įgyvendinti demokratiją. Ru-

sai turi liautis ištotti prieš rusus. Mes norime taikos ir tikrai taikos, bet rusai mus turi pasitikti pusiauokely to taikos siekiant. Bendradarbiavimas tarp SSSR ir JAV yra galimas. Mes turime atidaryti akis ir demaskuoti tuos netikrus draugus ir užsimaskavusius priešus, kurie mus stumia pradėti trečią pasaulinį karą. Mūsų politikos tikslas nėra gelbėti D. Britanijos imperiją ar pirkti Artimųjų Rytų naftą amerikiečių kareivių kraujui, o taip pat laukti, kada sukli britų manevrai mums nustatys momentą pradėti trečią pasaulinį karą.

Kalbėdamas apie valstybių ginklavimąsi, min. Wallace pareiškė, kad visos pasaulio valstybės neprivalo savo karo biudžetui skirti daugiau kaip 15% valstybinio bendro biudžeto. Visos pasaulio bazės ir ginkluotos pajėgos turi būti pavestos JTO. Atominės ir kitokios bombos neturi būti leistos gaminti jokiai pasaulio valstybei — jų gamyba turi būti JTO žinioj.

ANGLAI LABAI PASIPIK-TINĖ

Londonas, IX. 13. Oficialūs anglų vyriausybės sluoksniai dar nepasisakė dėl vakarykščios Wallace kalbos, tačiau diplomatinis BBC korespondentas pareiškia, kad Wallace kalba britų diplomatinuose sluoksniuose iššaukė gilų nepasitenkinimą ir nusistebėjimą. Tie sluoksniai stebisi, kad Wallace nesupranta paskutinių laikų britų politikos pažangos ir nutyli tokius faktus, kurie plačiai JAV buvo įvertinti, kaip nepriklausomybės suteikimas Indijai, britų kariuomenės atitraukimas iš Egipto, britų pasitraukimas iš Transjordanijos ir Irako. Ar šituos britų veiksmus reikia laikyti britų imperializmo pasireiškimais? Britai laiku atitraukė kariuomenę iš Persijos, kai tuo tarpu sovietai dar ją laikė po nustatyto termino. Ar ši taikinga britų politika yra neramumų kėlėja Artimuose Rytuose? Ar britai kelia nerimą Turkijoj? Juk JAV yra įsitikinusi ir pareiškusios savo tvirtą nusistatymą dėl sovietų vedamo nervų karo prieš Turkiją. Dipl. sluoksniai pažymi, kad tas pats Wallace pavasarį pareiškė, kad JAV politika nieko bendro neturi tiek su britų imperializmu, tiek su sovietine Rusija. Diplomatiniai Londono sluoksniai apgailestauja, kad D. Britanijos politika taip buvo nesuprasta ir neįvertinta.

SAUGUMO TAR. POSĖDIS ATIDĖTAS

New Yorkas, IX. 13. Šiandien turėjęs įvykti Saug. Tar. posėdis USSR skundui svarstyti atidėtas iki pirmadienio 19.30 val., nes JAV atst. Jonson staiga apsirgo.

JUGOSLAVIJA KARO STOVY SU ITALIJA

Paryžius, IX. 13. Italijos terit.ekon.komisijoj Jugoslavijos atst. Bebler pareiškė: Arba mes susitarsime su Italija, arba mes ir toliau su ja likime nuolatiniame karo stovyje. Jei mes neteksime Triesto, kuri mums yra būtina reikalinga, mes pasitaisytime kita, neblogesnį kaip Triesto, uostą.

UNRRA TIEKIMO NENUTRAUKS

New Yorkas, IX. 13. JAV valst. pasekretorius Claton spaudos atstovams pareiškė, kad UNRRA savo tiekimų Jugoslavijai nenutrauks, nors visi JAV gyventojai yra priešingi tolimesniai Jugoslavijos šelpimui. UNRRA yra tarptautinė organizacija ir savo veikimo negali risti su politika.

IR KANADOJE PUKUS DERLIUS

Londonas, IX. 13. Nuėmus Kanados derlių paaiškėjo, kad jis šiais metais yra visa 35% geresnis negu praėjusiais.

GINKLUOJA SUNKIOMIS BATERIJOMIS

New Yorkas, IX. 13. The New York Times Romos korespondentas praneša, kad į Tiraną iš Sovietų S-gos atėjo sunkiosios artilerijos baterijos, kurios yra skirtos Saseno salos apginklavimui. Ši sala turi raktinę poziciją jėime į Adrijos jūrą.

To paties korespondento žiniomis Saseno sala, kuri priklauso Albanijai, slapto susitarimu buvo perleista Sovietų S-gai.

PASIBAIGĖ MAISTO KONFERENCIJA

Londonas, IX. 13. Šiandien pasibaigė tarptautinė maisto konf., kuri vyko Kopenhagoj. Ji įsteigė ir suteikė išteklius tarptautinei organizacijai atgaivinti pasaulio žemės ūkį.

VYŠINSKIS KALTINA SAVO VERTĖJUS

Paryžius, IX. 13. Prieš kiek laiko SSSR atst. Paryžiaus Taikos Kongrese, Vyšinskis Italijos politinė komisijoj pasakė pikta kalbą, nukreiptą prieš Italiją, kurioj nepagailėjo italų tautą įžeidžiančių išsireiškimų. Tarp kitų, jis italų kareivius pavadino geriausiais pasauly kareiviais... bėgime, bet ne kariavime.

Šitie epitetai sukėlė suprantamą pasipiktinimo audrą Italijos spaudoj, kuri revanšavosi gana nešvankiais epitetais Vyšinskio adresu, pavadindama jį neišmanėliu, tamsiapročiu, negarbingu žmogumi ir tt.

Prieš keletą dienų TASS Italijoj atst. dementavo tas Vyšinskio kalbos vietas, kuriomis įsižeidė italai. Bet, kadangi tas dementi nepasiekė tikslo ir italų spauda ir po šiai dienai nenurimsta, šiandien Vyšinskis įteikė Italijos polit. komisijos pirmininkui oficialų raštą, kuriame sako, kad jis nepareiškęs, jog italų kareiviai geriausi bėgime, o ne kariavime, tačiau pasakęs, kad tik italų fašistiniai generalai ir fašizmo vadai turį tą privalumą, kai tuo tarpu jo vertėjas, greitai versdamas, nepagavęs minties ir dėl to klaidingai išvertęs.

ASTRIOS REPLIKOS

Paryžius, IX. 13. Paryžiaus Taikos Kongreso Italijos teritorinė-ekonominė komisijoj vakar Jugoslavijos atst. Kardelli su apgailestavimu pareiškė, kad kai kurios didžiosios valstybės favorizuojaiančios buv. priešio valstybę Italiją prieš mažą, bet tikrą sąjunginę valstybę Jugoslaviją.

Šiandien ta komisija pradėjo svarstyti Triesto statuto klausimą. D. Britanijos atst. Benett išdėstė britų pažiūrą tuo klausimu pareikšdamas, kad Triesto gubernatorius turi būti skirtas Saugumo Tarybos. Britai niekada nesutiks su rusų ir jugoslavų pažiūra. Toliau atst. pareiškė, kad britams kelia nerimą kai kurios rusų ir jugoslavų kliauzulės Triesto statuto. Mes niekada neatsisakysime demokratijos principų, pareiškė Benett. Demokratija nėra Anglijos vidaus reikalas, kalbėjo toliau Benett, nes visuose kraštuose visiems žmonėms turi būti garantuotos žmogaus teisės ir pažiūrų išreiškimo laisvė.

Australijos atst. pasiūlė Triestės valdymą pavesti 4 didž. valst. ir keturių kitų valst. atstovams.

Popietiniame Italijos militarinės komisijos posėdyje Albanijos atst. paprašė leisti jam pasisakyti dėl taikos sutarties su Italija. Tam pasipriešino D. Britanijos atst. Alexander, kuris pareiškė, kad tas pasisakymas nieko nauja neįnešias ir dėl laiko stokos jo nereikėtų.

SSSR atst. gen. Slavijen pakilęs pikta paklausė ar tai yra nauja anglų demokratijos forma neleisti visiems pasisakyti. Alexander į tai atsakė: Paskutiniaisiais mėnesiais D. Britanijos ir JAV demokratijos pasikeitė. Nevisos naujos demokratijos paeina iš SSSR. Gen. Slavijen: — Senosios demokratijos jau yra per daug pasenusios.

Tada 15 balsų prieš 1 buvo nutarta leisti Albanijos atst. pasisakyti.

GINKLUOTA DIPLOMATIJA

Kai eilė tarptautinių organizacijų tariai taikos klausimu, tuo pat metu dedamos pastangos apginkluoti ir ginklu saugoti užgrobtas sritis.

Šia tema ypač plačiai rašo didžioji spauda. Amerikiečių nepriklausomoji spauda atvirai kalba apie būsimą karą, kuris įvyks artimojo ateityje. Prancūzų spauda — nuo konservatorių iki socialistų — nedangsytydamos aptaria dabartinę tragišką padėtį.

„Le Monde“ — ofiziosas: „New Yorke yra gvildenamas klausimas, kad taikos sutartis ruošiant dar daug kūr nėra atitaukta kariuomenė. Tai yra pats juodžiausias taškas, nes nei vienas buvęs santarvininkas nedrįsta atitraukti savo kariuomenės, kad kitas neįgytuotų į priekį ir neužimtų tos srities. Britai nedrįsta apiešti Graikijos, britai ir amerikiečiai pasiūlyti nuo Margano linijos, Sovietai nejudą iš Austrijos, nes tuo atveju jie turėtų apiešti Vengriją ir Rumuniją.

Ukiški veiksniai dažnai kuria politinius. Sovietai iš užimtų kraštų turi daug naudų. Jie ten viešpataudami, pradeda ginti tuos kraštus, nes jie yra buvę tik priešų okupacijoje, bet ne jiems padėję. Ši padėtis verčia britus susirūpinti. Tiems kraštams yra susidariusi neįmanoma padėtis, nes jų ūkis yra tiesioginėje Sovietų pareinamybėje. Karą laimėję prisiriša prie grobio ir juo negali pasidalinti“.

„Le Populaire“ — socialistų dienraštis: „JAV turi karinius dalinius Kinijoje. Sovietai ten kariuomenės neturi, bet jiems užtenka kiniečių komunistų karinių pajėgų. Jie turi stambias pajėgas Korėjoje, kurioje nori sukurti Ramiojo vandenyno tvirtovę.

Britai, susitelkę Ramiojo vandenyno erdvėje, nei kiek neapgailestaus, jei Olandų Indija pareikalaus olandų karių išsikraustyti, o jie galės palikti jų vietoje.

Jei britai būtų priversti pasitraukti iš Palestinos, dėl pasekmių reikėtų iš anksto nuogastatauti. Anglosaksai turi svetur nemaža kariuomenės, bet Sovietai, jos turi kelis kartus daugiau. Iš viso svetur jie turi 2 milijonus kariuomenės ir vien Vokiškoje srityje jie turi 750.000 karių. Jų kariuomenė buvusių priešų šalyse ramiai pasiliks iki taikos sutarčių pasirašymo. Jų buvimas Austrijoje, Bulgarijoje, Lenkijoje, Rumunijoje ar Vengrijoje dabar yra niekuo nepateisinamas reiškinys. Jei iš Bulgarijos Sovietų kariuomenė ir bus atitaukta, jos vietą užims komunistų organizacijos. Galima būti pranašais, kad Taikos konferencijai dar nepasibaigus jau prasidės „valymo darbas“.

L'Epoque“ — dešiniausias, antisovietiškausias plačiai skaitomas dienraštis dėsto: „Londoną pasiekusiomis žiniomis Sovietai įgyvendina savąją politiką. Karaliaučiaus srities gyventojus išvežs į Sibirą ir Turkestaną, šita sritis apgyvendinama mongolais. Amerikiečius jaudina žinios, kad jų zonoje veikia labai daug Sovietų šnipų.

Londonas skiria nepaprastai didelę reikšmę Sovietų apsiginklavimui, kuris vykdomas ju užimtoje Vokietijos dalyje. Anksčiau paskelbtos žinios papildomos dar šiomis: Dessau gaminami lėktuvai, Bessener — Thueringen — šarvuotųjų šarvai, Borsig prie Berlyno — šarvuotieji, Schneider Saksonijoje — jūrų ir sausumos minos, Bussin prie Drezdeno — sunkieji šarvuotieji. To paties tipo šarvuotieji gaminimi Krupp įmonėse Magdeburge ir Spreinberg Niederloutze. Karl Zeiss Jenoje gamina periskopus, radarus ir kitas apsiginklavimo reikmenes. Žinomoji Leuna įmonė Bitterfelde tyrinėja atominius ginklus ir gamina superoktaną.

Sovietai nepaprastu tempu gamina Vokietijoje įvairiausio tipo ginklus, o ypač skraidančias bombas, kurios skraidinamos per Švediją. Be minėtų vietovių, jos gaminamos požeminėse įmonėse Nordhausen ir Niedersalshwerfen ir rytus nuo Kasselo.

Britų gerai informuotose sluoksniuose žiūrima nemažas pavojus iš amerikiečių nusiginklavimo, nes iš 8,3 mil. karių 7,7 mil. yra paleista.

Illinois atstovas Dirksen nurodo bolševizmo pavojų, nes 1970 metais jie turės 32 milijonu kariuomenės, kuri galės atsverti JAV, D. Britanijos, Italijos, Prancūzijos ir Vokietijos karinį pajėgumą. Tas ypač įsidėmėtina, atsiminus Stailno kalbą, pasakytą š. m. vasario mėn., kuomet jis pasakė, kad Sovietai turi pasiruošti naujam pasauliniam karui.

KAS GALĖTU ATSAKYTI

„Daily Mail“ skaitytojas lietuvis iš Freiburg i. Br. tame dienraštyje dėsto: Kas galėtų atsakyti į klausimus, kurie yra įdomūs ne vien Vokietijoje esantiems DP, bet ir daugeliui kitų:

1. Kodėl Sovietai leidžia išvykti iš Rytų Europos tik žydams, o kitų tautybių asmenų neišleidžia?

2. Daugelis galvoja, kad už „geležinės uždangos“ ne geriau, bet ir menkai blogiau gyvenama, kaip demokratinėje Vakarų Europoje. Tad kodėl rusai, kurie verčiami grįžti į tėvynę, verčiau nusizudo, negu grįžta? Kodėl jie vadinami „fašistais“, taigi karo nusikaltėliais?

Ypač didelį britų susirūpinimą sukėlė Parlamento 6 narių karinė komisija, kuri, grįžusi iš Tolimųjų Rytų, skatina amerikiečius siųsti ten karinius dalinius, kad užkirstų kelią naujam Pearl Harbour iš Aliaskos ir Korėjos.

„Agence France Presse“ dabartinei padėčiai įvertinti pateikia štai kuriuos komentarus: Karui pasibaigus atsirado nepaprastas įtempimas tarp D. Britanijos ir Sov. Sąjungos. JAV anuomet buvo tarpininkas. Po W. Churchillio kelionės JAV buvo palenkta veikti. JAV dabar užima pirmą vietą, Britai — antrą — pritariančiai. Aiškia JAV poziciją remia Bevin ir britų kariniai sluoksniai. Pastaruoju metu amerikiečių spauda labai daug rašo apie naują karą. Visur įsiviešpatauja nuogastavimas dėl ateities. Šiuo metu britų politikojų įmatyti lyg ir kai kurių nuolaidų Sovietams. Laski paskelbia Sovietams nuolaidžias pastabas. (Britų spauda su visu įkarščiu ir toliau varo antisovietišką propagandą. G.G.) Nuo Molotovo „išsiaiškinimo“ pareis sutarimas su anglosaksais“.

„Daily Mail“ — britų konservatorių organas rašo: „Sovietai stengiasi UN nustumti į antrą vietą. Po 6 mėnesių laiko Sovietai stengsis visai izoliuoti, nes Vakarų galybės prieš juos griežtai atsistos. Tuo metu Sovietai greičiausiai nutrauks su jomis santykius ir organizuos priemonės savo įtakos sričiai „taiką“ išsaugoti.

„L'Aurore“: Dabar jau aišku, kad anglosaksai apsisprendė, iki kol galės daryti nuolaidas. Dabar pradėtas ginkluotos diplomatijos laikotarpis, kurio metu karo laivynas pasiustas Dardanelams apsaugoti. O šis klausimas gali privesti prie konflikto ne vien šio, bet ir kitų nesutarimų saskaiton.

Ar tai jau nuves į karą? Mes galime tarti, kad šiandien jau nematyti galimumo pasauliniam konfliktui išvengti“.

G.G.

NĖTIKUMAS SOVIETUOSE

Londono politiniuose sluoksniuose plačiai kalbama apie netikrumą Sovietuose, dėl kurio iš Paryžiaus buvęs parkviestas Molotovas. Visa tai dėstasi dėl šių priežasčių.

Prieš keleta savaičių pradėta propaganda už „bolševiko gerbimą“. Toji plataus masto propaganda, pasiekianti Sovietų kiekvieną užkampį, turi tikslą pašalinti tą didžiulį sustingimą, kuris vyrauja krašte.

Krašte pradėda įsigalėti nepasitenkinimas sąryšyje su atleistųjų kareivių varoma nedrauginga propaganda. Rugpjūčio 21 dieną Zdanovas, komunistų partijos sekretorius, paskelbė protestą dėl Leningrado literatūros laikraščių, kuriuose buvo įdėti buržuaziniai — dekatentiniai dalykai, nesudarą garbės sovietiniam piliečiui.

Kremliui sudaro žymiai didesnę rūpestį savaimingas — separatinis sąjūdis, kuris plačiai apstreiškia. Jam apibūdinti prisimintinas Ukrainos Vykdomojo Komiteto pirminko nesenai padarytas pareiškimas, kuris pasižymėjo „tautinių ir buržuazinių“ idėjų atgimimu. Ukrainiečių sena tautinės kovos tradicija pastaruoju metu gerokai atgijo, kai į kraštą grįžo 5 mil. karių, kuriuos paveikė vokiškoji tautinius jausmus dirginanti propaganda.

Tolimuose Rytuose nužudytas gen. Semionovas ir eilė žinomų karių, kurie bendravę su japonais ir, pasinaudodami jų pagalba, siekė padaryti perversmą. Kaltinamieji pagal seną „tradiciją“ apgailestavo savo nusikalstamus darbus, gyrė sovietų tautų patriotizmą ir džiaugėsi pasiektais laimėjimais.

Ar toji byla siekė sustiprinti sovietinę dvasią, kuri pagal Londono informacijas jau esanti pašlijusi? ga

D. BRITANIJA PALEIS BELAISVIUS

Londonas, IX. 13. D. Britanijos vyriausybė paruošė planą, pagal kurį bus paleisti visi Vokietijos belaisviai, esą britų imperijoje. Iš viso yra 354.000 vokiečių belaisvių, kurie bus grąžinti į savo tėvynę po 15.000 asmenų kiekvieną mėnesį.

talkininkais, o Sovietai pirmutinai padėję naciams kovoti prieš D. Britaniją ir Prancūziją, yra palikti nuošaliai?

6. Jei Sovietai dabar reikalauja reparacijų iš Suomijos už 1941—1944 metų karą, tai kas mokės Suomijai reparacijas už 1939 metų karą?

7. Ar santarvininkai laiko laimėję taiką, nugalėję Vokietiją ir išdavę pirmutinius talkininkus — Lenkiją, o vėliau Jugoslaviją, Čekoslovakiją, Estiją, Latviją ir dalį Persijos? ga

Nėra politiškėsio miesto visoje Centrinėje Europoje, kaip Berlynas. Tačiau ir jo nepolitinis veidas yra savotiškai įdomus. Meskim keletą žvilgsnių į jį.

Judojo turgaus triumfas

Šiandien visa Europa yra vienas nedalomas juodasis turgus. Bet Berlyne yra visa didžiuliam formate, stačiai neaprepiamų išmielių. Iš 3 milijonų Berlyno gyventojų, tur but, bent 1½ milijonas tiesioginiai ar netiesioginiai dalyvauja juodosios rinkos suraizgytame mainų tinkle. Pirmasis Berlyno okupacijos mėnesiais mainams palinkę, badaują gyventojai, kuriems buvo pasisekę išlaikyti šio kias tokias vertybes, privalėjo jas išnešti iš namų į gatvę ir prie pirmo pasitaikiusio sunkvežimio savo auksinį laikrodį, ar kitą vertybę išmainydavo į kelis kilogramus lašinių ar sviesto. Riebalai juodoje rinkoje tuomet kaštavo apie 1200 markių kilogramas. Už auksinį laikrodį gaudavo maždaug tris kilogramus riebalų. Keitėsi su laiku ir riebalų kainos (riebalai nukrito perpus) ir vertybės, bet mainų lygis liko vis dar palyginamai daug aukštesnis, negu kitose Vokietijos dalyse. Duonos kilogramas juodoje rinkoje vis dar apie 40 markių, mėsos kilogramas 150–180 m.

„Racija“

Juodasis turgus tik dalinai tematomas viešai, gatvėse ir aikštėse. Gal būt didžiausios apyvartos daromos kavinėse, valgyklose, o svarbiausia iš buto į butą. Spėjama, kad reguliarinės prekybos apyvartos sumos šiuo metu yra mažesnės už juodosios rinkos apyvartų sumas, nors kova su juodoju turgumi yra ve-

Viktoras Girlianda

NEPOLITINIS BERLYNAS

dama visais frontais plačiu mastu.

Vienas kovos būdas, tai vadinamos „racijos“ (ablavos). Tikras jomarkas, kai policijos būriai apsupti 5000, ar net 10.000 žmonių ir juos perleidžia per rėtį. Visas laukas, ar aukštė staiga lieka nusėta visokiomis gerybėmis: cigaretėmis, duona, sviestu, ir tt. Rastomis pamestomis ir atimtomis gerybėmis prikraunami ištisi sunkvežimiai. Juodųjų rinkų artybėje skrajojantieji teismai sulaikytuosius tuoj nuteisia ir dažniausiai pradedama ir bausmė vykdyti.

Bet yra buvę jau atsitikimų, kad susidėjusios netikrų policininkų gaujos vykdo tokius juodojo turgaus patikrinimus „savo sąskaita“. Nusi-varo nabagus pagautuosius kur nors į skersgatvį, viską atima ir, dar specialių kyšių paėmę, paleidžia „iki rytojaus“, kada bus iškviesti neva aukštesnės įstaigos. Bet faktinai tuo afera ir baigiasi. Nukentėjusieji yra dar laimingi, kad jų niekas nebekliudo. Vis dėlto jau keli tuzinai netikrų policininkų pakliuvo į tikrosios policijos ir tikro teismo rankas. Beje, nemažai ir tokių atsitikimų, kad netikri policininkai atvyksta į krautuves ir privačius butus neva kratos daryti, o faktinai apiplėšia ir pradingsta. Berlyno banditai ir banditų gaujos yra dažniausia gerai apginkluoti ir motorizuoti. Kaip nebus motorizuoti, jei Berlyne kas mėnuo nuo gatvės ir iš garažų pavagiama šimtai auto mašinų. Kartais dingsta net pačios policijos susisiekimo priemonės.

Už cigaretę viską atiduoda

Pereitą rudenį ir dar šią žiemą Berlyno juodoje rinkoje amerikonišką ar angliška cigaretę pavieniui kaštavo net iki 20 markių štuka, nuo 12–15 markių ilgai laikėsi, o prieš keletą savaičių dar kaštavo apie 10 markių pavieniui, pokelis apie 180 markių. Ir įsivaizduokime dabar berlynietį, kuris savo darbovietėje apmokamas 150–250 markių į mėnesį o jei jau daug uždirba, tai 300 markių. Mokesčiams ir apdraudimui nutraukia maždaug 25–40 %. Lieka tiek, kad nei pakeliui cigarečių laisvėje rinkoje nusipirkti neužtenka, nei pusei svoro sviesto! Savaime aišku, kad tai negali paskatinti dirbti.

Šimtai tūkstančių tad ir pragyvena ne iš to, ką dirbdami uždirba pinigais, bet ką gali mainyti, arba kokį darbą ar patarnavimą gali atlikti. Šimtai tūkstančių Berlyno moterų remia savo gyvenimą taja kuklia perspektyva, kad per parą pasisėka „suorganizuoti“ bent vieną cigaretę. O kuriai nebjauriai moteriai Berlyne, tame tarptautiniame Sanhajuje, nesisektų per parą išigyti bent vieną cigaretę! Ir po dvi, ir po penkias įmanoma; ogi kiekviena cigaretė yra 10 markių valiuta! Ir ko moteriai dirbti 8 valandas sunkius darbus, ir uždirbti 5–8 markes, jei, taip tariant, viena tik malonia šypsena galima uždirbti keleriopai daugiau!

Kuponinė valiuta

Šalia cigaretinės valiutos vadinamoji kuponinė valiuta

vaidina didelį vaidmenį. Jei jau verta dirbti ar tarnauti, tai nebent tik tam, kad gautum geresnės kategorijos maisto kortelę. Iškirpai iš savo kortelės kelis netiek reikalingus kuponus, pardavei ar išmainei juos ir pasidarei sau papildomas vertybes. Kelių kilogramų duonos ar svoro cukraus (kilogramas — 200 markių) realizavimas gaunama reguliarių uždarbių ar algą gali padvigubinti ir daugiau. Šimtai tūkstančių berlyniečių tat ir dirba, ir eina kokias nors pareigas tik dėl geresnės maisto kortelės.

Zinoma, visos panašios transakcijos kaip ir visos juodasis turgus yra nelegalus, bet nelegalumas šiais laikais virto lyg taisykle. Kokia gali būti darbo moralė, kai tėvas per ištisą dieną dirbdamas uždirba vos 8 ar 10 markių, o jo dešimtmėtis vaikas, versdamasis nuorūki rinkimu, ar šiaip kokia smulkia prekyba, per kelias valandas uždirba keleriopai daugiau, o jo dukterė su dailia šypsena dar daugiau.

Šitokiai padėčiai esant, žinoma, ir visi gražūs „atstatymo“ planai lieka tik planais. Tik prievarta galima mases verstti dirbti. Berlyniečiai daugumoje taip ir tedirba.

Bet yra ir kitų atsistatymo stabdžių: Ko mums rimtai dirbti ir statyti, samprotauja berlyniečiai, jei neaišku, kas dar bus su Berlynu, su Vokietija ir ar nekils vėl kurie nors ermyderiai. Laukia berlyniečiai naujo karo? Jie jo nelaukia, jie jo bijo.

Miestas kuriame vyrams gerai

Prieš keletą savaičių vieno Berlyno rajono burmistas suruošė pasilinksminimo vakarą. Nukelta į 4 psl.

Vyt. Alantas

Tarptautinėje karciamoje

Karčiamoje prie stalo sėdėjo lietuviai, amerikietis, anglas, lenkas, kinietis ir šveicaras. Jie kalbėjosi apie savo tautų likimą ir apie pasaulio ateitį.

— Lenkų tauta labiausiai nukentėjo už visas kitas, — skėtojis lenkas, papuošdamas savo iškalbingumą svariais ir sultingais keiksmiais. — Jokia pasaulio tauta nenustojė tiek savo sūnų, kaip nelaimingoji Lenkija. Kovojo prieš rudojusius, kovojo, kovojo ir kovosime prieš raudonuosius, nors visas pasaulis nuo mūsų nusigrežtų, nors atominė bomba suskaldytų mūsų planetą į šiupulius. Jei anų atplyšusios žemės skeveldros atsidurtų tik lenkas ir rusas, ir tada lenkas kovotų, kol nepasmaugtų ruso. Mes šaukiame pasauliui: su mumis buvo pasielgta neteisingai, mes buvome išduoti, Lenkija turėjo trauktyti iš ugnies svetimus kaštanus! Šešių milijonų nužudytų lenkų kraujas šaukiasi

pasaulio teisybės! Jei pasaulis to balso neišgirs, jis prasmegs duobėje, kurią pats sau bus išsikąsęs!

— O key! — šūktelėjo amerikietis.

— That's right, — tarė anglas.

— Lenkų tauta — kankinių tauta, — mandagiai palingavo galvą kinietis.

— Teisingai, — tarė lietuvis.

Šveicaras tylėjo.

— O už ką Lietuva kenčia, pasakykite, ponai? — paėmė žodį lietuvis. — Kam ir kuo mes nusikaltome? Mūsų valstybė sugriauta, mūsų tauta išbalškyta ir tebeblaškoma. Ir mes šaukiame pasaulio teisybės, ir mūsų tremtinių balsas šaukiasi dangaus keršto po Sibiro padangę...

— Šimtą kartų teisybė, po šimts perkūnų, — sudundėjo lenkas. — Už ką?

— O key! — šūktelėjo amerikonas.

— Yes, — murmtelėjo anglas.

— Teisybės principas pamintas po kojomis, — tarė kinas. Paskum jis atsistojo ir mandagiai linktelėdamas sėdintiems, prabilo:

— O ką jūs galvojate, ponai, apie kinų tatą? Greit bus penkiolika metų, kai karas siaučia mūsų krašte. Iš pradžios išorinis priešas užplūdo mūsų nelaimingą žemę, o paskum pilietinis karas, kuris tebesiaučia dar ir šandien, suskaldė kinų tautą į dvi stovyklas. Kiekvienas geras kinas žino, kad mūsų savitarpio piautynės būtų seniai pasibaigusios, jei vienas mūsų kaimynas nepilystytų žibalo į mūsų ugniaviatę. Tas kaimynas užsispyrė išvilkti mus iš tautinių apdarų ir užmaiti mums raudonus marškinius, o mes patys ir mūsų tolimesni dėdės to nenori. Mes esame neišpaskaityti pavargę, mes be galo norime poilsio, bet mes jo neturime ir nežinia kada turėsime. Kuria teise mūsų kai-

mynai nori primesti mums savo spalvas? Ar tai teisinga? Mes daugiau nieko nenorime, kaip tik ramaus gyvenimo savo pačių namuose...

— O key, — pritariamai linktelėjo galva amerikietis.

— Yes, — rimtai tarė anglas.

— Jis teisus, šimtas tūkstančių perkūnų! trenkė kumščiu į stalą lenkas. — Kodėl jiems neleidžiama ramiai gyventi jų pačių namuose?

— Tikrai, kinų tauta turėjo daug iškentėti, — tarė su užuojauta lietuvis.

— Man buvo labai įdomu pasiklausyti jūsų kalbų, ponai, bet aš esu neutralus, — pasakė atsistodamas šveicaras. — Kita vertus, egzotika man labai nevylioja... Dovanokite, man metas: mano žmona laukia. Jus suprantate, ponai, nereikia verstti moterų laukti per ilgai, nes tada mes jas randame nebe tokias švelnias ir palankias meilės burtais...

Kirchheim-Teck, 1946.

rugsėjo mėn.

DAIL J. KAMINSKAS

(Jo 20 metų meninio darbo sukakties proga)

Šiais metais Hanau lietuvių bendruomenės narys dailininkas Juozas Kaminskas mini savo 20 metų meninio darbo sukaktį. Šia proga pravartu žvilgtelti į šio kuklaus ir tylaus menininko nueitą kelią.

Jis gimė 1898 I. 21 dieną Panevėžyje. 1922 m. baigia Panevėžio gimnaziją. Iš pat jaunų dienų jis pamilsta Lietuvos lygumas, pakelėse rymančius smūtkelius, gražią Lietuvos gamtą. Ir visa tai jis bando atkurti teptuku, ir čia pasireiškia pirmieji jo polinkiai menui. 1924 ir 1925 metais jis vyksta į Italiją, o vėliau į Prancūziją ir čia studijuoja meno mokyklose bendrąjį meną. 1926 metais, baigęs Prancūzijoje Agers meno mokyklą, grįžta į Lietuvą ir dirba Lazdijų, o vėliau Panevėžio gimnazijoje pedagoginį darbą. Šalia šių pareigų jis nepamiršta meno. Ir čia jis intensyviai dirba, ir jau 1926 metais jį matome su savo pirmaisiais kūrinių Meno Mokslo Draugijos parodoje. Gi okupacijos metais, pradedant 1942 metais, jis Panevėžyje kasmet ruošė savo kūrinių parodas, kuriose buvo išstatoma po šimtinę simboliškos vertingų kūrinių. Dalyvaudamas ir kitose parodose; dail. Juozas Kaminskas gražiai užsirekomendavo originaliais kūrinių. Be to, yra nemaža davęs spaudai įvairių antraščių ir sukūręs gražių adresų.

Karo audra menininką iš mielo tėvynės kempelio atbloškė ir nesvetimą žemę. Bet ir čia jo, kaip menininko, kiela liko jautri ir kūrybinga. Kai slinko pilkos tremties dienos, dail. Juozas Kaminskas ėmė kurti. Čia nerado puikių darbo sąlygų. Kuklus mažytis lagerio kambarėlis. Aplinkui kasdieninės apyvo-

kos daiktai, o kamputyje kruopščiai dirba dailininkas. Ir šio pilko kambario sienas puošia jau čia, Hanau, sukurtų 50 paveikslų. Jie kuklūs, bet sielai artimi. Juose išskaitai tėvynės kančias: pa liktą tėvynę, jos skausmą, randi knygnešių žygius ir vienišą smūtkelį. Kiti primena tėvynės istorines vietas ar gamtos grožį. Štai vėl visas paveikslų ciklas iš tremtinių būties. Žodžiu, šių kūrinių galerijoje randi ta, kas sukelia liūdesį, ilgėsį ir čia pat duoda vilčių naujam gyvenimui. Paklaidžiojęs po kuklaus dailininko kūrinių galeriją, susidarai įspūdį, kad jis nugalėjo daug sunkumų, patyrė daug žemiškų kančių ir visa tai apgaubė meno šydu. Jo kūrybingumas nepalūžo ir ateičiai dar daug žada naujų minčių.

Šalia šio savo darbo dail. J. Kaminskas vadovauja ir veikiančiai meno studijai, kuri ruošia jaunuosius menininkus.

20 metų jubiliejaus proga dail. Juozas Kaminskas Hanau suruošė savo kūrinių parodą, kuri užtruks nuo rugsėjo 7 dienos iki 15 dienos. Joje išstatyti ištremime piešti paveiksai, daugumoje simboliškai — akvarelės, tempera ir pastel darbai. Šalia šios parodos yra ir Hanau lietuvių stovyklos foto mėgėjų nuotraukų paroda, kuriai atstovauja J. Bulikos, K. Lukaševičiaus, Vengraičio, J. Būgos, S. Čičio, V. Noreikos, Pr. Remikos ir Adomavičiaus darbai. Foto nuotraukų dauguma yra dar iš Lietuvos.

Sios abi parodos daro malonų įspūdį.

Baigiant tenka palinkėti jubilatui dail. Juozui Kaminskui ir ateityje našaus kūrybingumo meninime darbe.

J. Janušaitis.

Paulius Jurkus

SEKMADIENIS

Varpai vidurdienio tyloj pavargsta ir suminga
Prie mano namo nokstančiam sode,
O saulė didelė laiminga
Laukų platybėj guli kvepiančiam šiene.

Mane pašaukusi tyla budėti
Prie knygų užverstų ir užmirštų,
Vėl ima žvimbda kuždėti
Aplie miestus ir žmones tolimų kraštų.

Pabunda senas man sapne matytas miestas,
Sustoja krante vandenų tylių,
Ir baltu debesėliu lyg vėliava balta užtiestas,
Jis spindi toks ramus viršum paviršių didelių.

Tenai toli brandžiai sunoksta sunkūs vaisiai,
Ir paukščiai tupi tylūs ant nulinkusių šakų;
Ir aš einu tenai, ramybės išsiilgęs balsiai,
Ištrokškęs ramiame šešėlyje miegot ramiu miegu.

Bet aš randu namus, nugrimzdusius į sunkią tylą,
Pripilčius ilgėsio lyg niekad neliestas taures;
Ir šią akimirka nuo žingsnių mano jie suskyla,
Ir pagramzdina jie mane į liūdesio mares.

Ir kaip išplaukt mares, jei, didele tyla apsunke,
Šešėliai prislėgę lyg žiedą rytmečio vejų mane,
Ir vienuma tiksėdama į namo sienas sunkias,
Ir dideli laukai ir žemė miega lyg sapne.

Ateina žmonės miegančia gatve, pamėgę džiugesį ir dainą,
Gal jie, su vėliavom, vainikais ties manim sustos,
Bet jų keliai balti, ir jie dainuodami nueina,
O aš drebu, ir dreba kambariai, pilni tylos.

Nepolitinis Berlynas

(Atkelta iš 3 ps.)

ra jauniems ir senesniems viengungiams ir viengungėms susipažinti ir, jei išpuola, — susižadėti. Tai buvo lyg ir „vedybinis turgus“. Deja, ir čia, kaip jau anksčiau kitomis progomis pasirodė, kad mergaičių norinčių ištekti keliolika kartų daugiau, negu vyrų interesantų.

Berlyne yra miesto dalių, kur vienam vyriškiui, pagal statistiką, išpuola apie 7 moterys (vedybinių amžiaus). O bendrai visame Berlyne

vienam vyriškiui tenka bemaž dvi moterys. Vyrams gal tai gerai, bet ką veiks moterys, neturėdamos jokios vilties kada nors begauti vyrą?

Rimti sociologai teigia, kad tai Berlynui esanti svarbesnė problema, negu medžiaginis atsistatymas. Jei dar pridėti kad Berlyne šiuo metu maždaug penkis kartus daugiau žmonių miršta, negu gema, tai gaunasi liūdnas to Europos Šanchajaus padėties vaizdas. Griuvusių gatvės vasarą dar lavonais dvokia, o gyvųjų tarpe irgi mažai tejausti gyvybingumo. Tai Berlynas.

KAIP AŠ TAPAU ŠOFERIU

(Reportažas is Nuertingeno)

Kiekvienas doras tremtinys, atrodo, dabar privalo pasižymėti šiomis pagrindinėmis dorybėmis: lankyti šoferių ir anglų kalbos kursus. Kas to nedaro ar vengia — visiems atrodo kažin kuo įtartinas... Yra dar ir šalutinių dorybių: kirpimo, moteriškų skrybelių siuvimo, braižybos, radiotechnikos, padų pakalimo kursų. Tačiau, šitos dorybės nėra taip ryškios, kaip anosios dvi pagrindinės. Ištikrųjų, kaip gi šiandien galėtumėm įsivaizduoti ištremtąjį, kuris nelankytų šoferių kursų? Ant šitokio, maž daug, visi turi teisę spiaudyti.

Tai gi, išeinant iš šito taško, praėitų metų spalio mėnesio Nuertingeno kolonijos valgyklos salėje pamatėme šitokio turinio skelbimą: „Organizuojami šoferių kursai su

plačia teoretine programa. Norintieji lankyti registruojasi komitete.“

Urmu visi ir suvirtome į komitetą raštinę. Kursų organizatorius Dr. inž. M. Baublys patenkintas šypsoi, matydamas tokią krūvą dorų entuziastų, dargi tame tarpe ir moterų būrį. Visą šitą naštą nedvejodamas jis pasiima ant savo pečių.

Išsinuomavome iš vokiečio „šaši“ modelį ir kibome į darbą. Vadinas, naujame gyvenime panūdome išgyti naują užsiėmimą arba profesiją. Juk aišku kaip ant delno, kad teismo raštininkais, valščiaus viršaičiais arba ir referentais ministerijose mes jau daugiau nebebūsime... Apie tolimesnį raštininkystę gali galvoti tik bedievis.

Po poros dienų kursų seniūnas pranešė mums nelinksma naujiena: ant modelio stumokliu jau nebėra žiedų. Vaikai bus nukrapstę šaukštais... Tačiau, šis liūdnas įvykis mūsų pasiryžimo nesulaužė. Dažniausiai šaltoje salėje sėdėdami klausėmės paskaitų, tauškindami dantimis. Bet jų klausytis tikrai buvo ko. Kartais atrodydavo, kad šis žymus automobilizmo specialistas kalba ne apie kokius sausius technikos dalykus, bet skaito kažin kokį gražų romaną iš plieno gyvenimo, kur svarbiausiais veikėjais yra alkūniniai velenai, karbiuratoriai, stumokliai, kardanai, diferencialai ir kitoki žymūs personažai. Kartais vėl imdavo rodytis, kad esi medicinos fakulteto rūmuose ir kalbos eina apie gyvą sudėtingą mašiną, kur rūpestingai aptariamas kad ir pats mažiausias šriubelis, kuris čia nėra „šiaip sau“ įsuktas, kaip ir žmogaus kūne pats nežymiausias nar-

velis nėra bereikalingai įlipdytas (Adomą tveriant iš molio), bet turi atatinčiam save rolę ir eina atsakingas pareigas visuotinėje judėjime, zinoma, kol tas kūnas arba mašina kruta... Kaip geras gydytojas tuoj supranta, kur ir kas ligoniui skauda, taip ir geras šoferis turįs suprasti, kur motorui „skauda“ ir kaip ligą reikia gydyti. Ir ištikrųjų, daug panašumo besą tarp žmogaus kūno ir motoro...

Vidurvasarį vieną dieną pirmą kartą atsisėdau prie vairo. Tai buvo nebenaujame „Fordo“ sunkvežimyje. Ir štai staiga aplinkui pamačiau pulkų pulkus priešų. Tai buvo tvoros, medžiai, stulpai ir visų namų kampai... Dangau, kodėl gi pėstininkijos dienose aš jų niekada nemačiau ir nepažinojau? Atrodė, kad visi medžiai ir stulpai juokiasi ir šaukia:

— Eikš, eikš, išmėginsime jėgas, kas stipresnis: tavasis „Fordas“ ar mes?

SSSR RAŠYTOJAI „VALOSI“

Sovietinis režimas jau taip sutvarkytas, kad tam tikrais laikotarpiais tenka jį vis pravalgyti. Jei generaliniai valymai būna rečiau, tai mažesni apšvalymai, tur būt, tęsiasi visą laiką. Fiziškai komunistinis režimas nepasižymi švarumu, bet užtat doktriniskai jis nepakenčia nė mažiausios dėmelės. Taip ši kartą atsitiko su sovietiniais rašytojais.

Ir mums, lietuviams, yra pažįstamas Zosčenko vardas. Vienas kitas jo feljetonas buvo išverstas į lietuvių kalbą. Mes jį buvome pripratę laikyti charakteringu sovietų rašytoju. Taip į jį buvo žiūrėta ir Rusijoje. O dabar staiga apšvalymas ir, kaip pirmoji auka, minimas Zosčenko, kurį, kaip prancūzų spauda praneša, SSR rašytojų sąjunga, išbraukė iš savo narių tarpo, apkaltindama jį „abejingumu liaudies reikalams karo metu“. Tokio pat likimo susilaukė ir rašytoja Achmatova, kaip „tipiška buržuazinių salonų poezijos atstovė“.

DP UŽ DARBUS IŠMOKĖS TVIRTA VALIUTA?

„Latviešu Zinas“ praneša, kad anglų karinės įstaigos teigiamai įvertinančios pabaltiečių dalyvavimą miško apdirbimo darbuose ir šiuo metu esą svarstomos taisyklės, pagal kurias dirbantiesiems DP dalis uždarbo bus užskaitoma tvirta valiuta ir išmokama emigracijos ar kitais atvejais.

To paties laikraščio žiniomis, 38 latviai dalyvavo UNRRAos suruoštuose kursuose Stutgarte, kur ruošiami būsimieji UNRRAos valdininkai. 16 kursų dalyvių vėliau dirbs UNRRAos prekių sandėliuose, o kiti socialinėje srityje.

Emė drebėti kojos ir šaltis kuteno nugarą.

Pirmąjį pusvalandį prieš akis stojosi visas maišas neišsprendžiamų problemų: ir vairą reikia valdyti, ir krypties rodyklis, ir bėgius perjunginėti, ir gazą reguliuoti ir dar žiūrėti, kad koks galas nepasimaišytų skersai kelio. Tai stačiai neįmanoma viską atlikti vienu metu, turint tik dvi kojas ir dvi rankas. Rūstinau Dievą tyliai sau burnodamas, kodėl jis nesutvėrė žmogų keturiomis rankomis... Štai dabar būtų visai kas kita ir aš gal galėčiau tapti šoferiu, bet su dviem rankomis tai tikrai neko nebus...

O mūsų gerasis instruktorius inž. Paškevičius puikiai moka „motorų kalbą“. Jis krato galvą ir sako:

— Žiūrėk, negerai darai. Girdi, kaip motoras gailiai valtoja ir šaukia...

— Pone, tikrai nesuprantu, ko tas motoras dabar nori? Ko jis taip rėkia ir protestuo-

Be to, sovietų rašytojų sąjungos prezidentas savo rezoliucijoje pasmerkia tendencijas, parodančias „palankumo kai kurių buržuazinių Vakarų rašytojų veikalam“. Taip pat pasmerkiamas ukrainiečių rašytojas Petras Pancha, kuris reikalauja „rašytojui teisės klysti“.

Prezidiumo paskelbtame manifeste be atodairos atmetamas „menas be politinės ideologijos“, reikalaujama iš sovietinio rašytojo kovoti su bet kokiais antisovietinės dvasios pasireiškimais ir puoselėti „darbo tezę, turint galvoje sovietų ekonominę išsivystymą“. Pabaigoje reikalaujama kovoti prieš „šių laikų imperialistinį kapitalizmą“.

TIE, KURIE IŠPLAUKIA PAVIRŠIUN

Tokia antraštė paskelbė pasakutiniame savo numeryje vedamąjį stambų prancūzų savaitraštį „Temps présent“. „Molotovas tariasi su Stalinu Viduržemio jūros reikalais; Amerikos karo laivynas daro draugiškus manevrus Pirejos akvazdoje tuo metu, kai Graikijoje vyksta plebescitas; kai kas mums šnabžda į ausį, kad „Franklinas Rooseveltas“ vežasi kai kurių slapčių ginklų, nors ir nesakomą, kad čia eina kalba apie atominės bombas. Tuo tarpu mažųjų Baltijos tautų, kurias mes taip ramiai pamiršome, pasigirsta tragiškas balsas, kuris nedrąsiai pasiekia mūsų ausis ir... mūsų sąžinę“, rašo savaitraštis.

Toliau, kitame puslapyje, laikraštis deda ilgą Baltijos Tautų memorandumo santrauką. Memorandume nušviečiama paskutinių metų Latvijos vidaus ir tarptautinė padėtis. Taip pat paliečiamos Lietu-

ja, kaip iš proto išsikraustęs...

— Prastai elgies su juo tai ir rėkia. Matai, sankabą įstenginė, o duodi gazo kiek įstengi. Jam skauda... Pamėgink maloniai elgtis.

Pamėginu maloniai, tai ir motoras švelniai papsi, visai nebešaukia gyltu...

Kai jau šešiasdešimtas norėjo važiuoti, motoras nebetarė nei juodo, nei balto jam jau buvo vistik... Tada jo tikrasis savininkas p. Malioris grįžo iš dirbtuvės, kažin ką išsitraukė iš kišenės surišta nosinėje ir tarė „studentams“:

— Pasakykite, kas čia yra? Sužiūrome nosis sukišę: kažin kokie sudilinti ratukai.

— Ar nebeatpažįstate? Juk tai „Fordo“ greičių arba pavarų dėžė...

Vadinasi, važiuota buvo energiai.

Ir po to vieną gražią dieną prie mūsų garažo pasirodė pats ponas Makas su savo jauna dukrele iš Kirchheimos.

TIKĖJIMO PERSEKIOJIMAS.

Katalikų tarptautinės informacijos agentūra Kipa praneša, kad sovietinėje Vokietijos zonoje tikėjimas yra dar labiau persekiojamas, negu gestapo laikais. Saugumo organai dažnai suima kunigus, pakaltindami juos reakcionieriais ir fašistais. Katalikų kunigai turi pateikti cenzūrai pamokslų tekstą. Meklenburge Osnabrueck diecezijos laikraštis „Kirchenbote“ uždarytas. Dvasiškiams neduodami pasai, kuriuos turint galima keliauti. Berlyne tokius pasus turi tik keli kunigai.

Labdaros ir jaunimo organizacijos yra persekiojamos. Anglosaksai visa tai puikiai žino, bet šiandieną daug kas aukojama gerų santykių sąskaiton.

vos ir Estijos problemos, ryšium su paskutinėmis okupacijomis.

Tikrai, Baltijos valstybių reikalas kaip tik priklauso prie tokių problemų, kurios vėl išplaukia į pasaulio sąžinės paviršių...

D. Britanija tiekia ginklus Turkijai

Sovietų radijo komentatorius Viktorov paskelbė: „Nėra mažiausio abejojimo, kad ir D. Britanija tiekia ginklus ir žaliavas Turkijai“.

Viktorov kaltina britus, kad jie paruošia įvairius technikus ir aviatorius, stato aerodromus ir kelius Turkijoje. Jie perleido Turkijai 11 mažų karo laivų, 150 bombonešių, žymų skaičių priešlėktuvinų pabūklų, radijo įrengimų medžiagų, minų ir parašiutų.

Foreign Office dementi radijo komentatorių vadina juokingu.

Tai senas važiuotės „vilkas“, jo žodis lemia, ar tu tinki naujam pašaukimui, ar ne? O kai kitą dieną pasirodė dar ir inžinieriai iš Stutgarto, tai mums ir bluselės užšalo.

Ir kai mes, maž daug už metų, aukštai užriete nosis vaikščiojome po koloniją su „Führerscheinais“ kišenėje, likusieji pamatė, kad čia nebejuokai. Sukilo visa kolonija, kaip skruzdėlynas: šeiminių kės metų virtuves ir vaikus, seneliai kėlėsi iš lovų ir, pasiėmę lazdas, visi nuėjo į šoferių kursų trečiąją laidą. Kūdikiai ir tie verkė, norėdami patekti į kursus.

Alb. V-nas

SCHEINEFELDO KREPŠININKAI LAIMI

Scheinfeldas. Rugsėjo 3 d. į Scheinfeldą buvo atvykę Augsburgio lietuviai krepšininkai. Įvykusios rungtynės davė laimėjimą scheinfeldiečiams rezultatu 38:19 (22:2).

VIŠINSKIS IŠSAUKTAS DVIKOVON

Roma. Vieno Romos laikraščio pereinio šeštadienio laidoje idėtas tūlo italų prokuroro Giorgio Mollica atviras laiškas, kuriuo jis SSSR užs. reik. viceministerį Višinskį už jo išsireiškimą, padarytą Paryžiaus Taikos konferencijoje, — „Italai moka greičiau bėgti, negu kovoti“ — iššaukė dvikovon.

Italų prokuroras pakvietė Višinskį, atsakius nuo visų diplomatinų privilegijų, atvykti į jo pačio nustatytą vietą. Ginklų pasirinkimas taip pat leidžiamas Višinskiui.

Knyga apie Pabaltijį

„La Monde“ pranešimu Prekybos institute Klaipėdoje buvęs prof. Louis Tissot išleido „puikų veikalą, kuriame liečiamos prie Baltijos prisiglaudusios valstybės“.

Autorius dėsto tų kraštų politinę, kultūrinę ir ūkišką raidą nuo vikingų laikų iki šių dienų. Baltijos jūra turi didelės svarbos tautų ūkiškam gyvenimui. Dėl jos kovoja germanai ir slavai. Rytų Europos valstybės autoriaus žodžiais: „vokiečių pavojų laiko mažesniu už slavų“. Dabar Baltijos jūra virto „rusiškuoju ežeru“, nes Hitleriui nepavyko ją padaryti „vokiškuoju ežeru“.

PAS MUS DP UŽ IŠLAIKYMĄ NEPRIVALĖS MOKĖTI.

Pereitam numeryje buvome pranešę, kad Austrijoje DP už butą ir išlaikymą ateityje turės mokėti po 1,05 šil. nedirbantieji ir po 1,50 šil. dirbantieji, apie ką buvo rašęs amerikiečių laikraštis „Stars and Stripes“.

„Latviešu Zinas“ dabar ryšium su tuo praneša, kad oficialiu pareiškimu iš Frankfurto amerikiečių zonoje Vokietijoje tokio mokesčio įvesti kol kas nenumatoma.

BALETO KONCERTAS

Kirchheimas. Rugsėjo 15 d. Fucksen salėje įvyks baletas koncertas. Dalyvauja: Kauno D. Teatro baletas sol. Ald. Šlepetytė, sol. Alf. Lėpinis, baletas artistai J. Puodžiūnas, M. Bruneizeris ir Z. Baublys. Koncertmeisteris St. Kalvaitis, smuikininkas Alg. Kačanauskas. Programoje: Chopin, Rubinstein, Nevin, Minkuss, Borodin ir kt. Pradžia 20 vl.

„SIETYNAS“ PER RADIJĄ

Stutgartas. Rugsėjo 9 d. per Stutgarto radiją buvo transliuojamas iš plokštelių „Sietio“ choro ir solistų koncertas. Transliacija truko 15 min.

PRANEŠIMAS

Kirchheimos Tekintųjų frezuotojų kursų vedėjas praneša, kad praktikos darbai esti: pirmadieniais ir antradieniais 8–12 ir 14–18 val. Teorija penktadieniais 9–11 val.

KRONIKA

LIETUVOS RAUD. KRYŽIAUS DARBAI IR RŪPESČIAI

LRK PRADĖJO ANTRUOSIUS VEIKLOS METUS

„ČIURLIONIES“ ANSAMBLIO GASTROLĖS

Dettingenas. „Čiurlionies“ meno ansamblis, vadovaujamas A. Mikulskio, buvo išvykęs ilgesnėms gastrolėms po prancūzų zoną, kur su ruošė koncertų kariams, lietuviams ir vokiečių visuomenei. Grįždamas ansamblis viešėjo Muenchene, kur rugsėjo 8 d. koncertavo universiteto auloje (salėje). Šis koncertas buvo suruoštas mūsų tautos šventės proga, ir LTB apyg. pirm. Dr. Kalvaitis turėjo progos gausiai 33 tautybių koncerto publikai bent trumpais žodžiais nupasakoti šios lietuvių šventės reikšmę ir mūsų aspiracijas. Rugsėjo 9 d. „Čiurlionies“ koncertavo Muencheno lietuvių I stovykloje.

RŪPINAMASI LIETUVIŲ BELAISVIŲ PATALPINIMU Į DP STOVYKLAS

Tuebingenas. Beveik visi lietuviai belaisviai iš vak. sąjungininkų belaisvių stovyklų yra paleisti. Labai nedidelį likučiai yra pasilikę Prancūzijoje, Italijoje ir Jugoslavijoje. Paskutiniu metu Regensburge ir kitur buvo paleista apie 800 vyrų. Nors UNRRA vyr. direktorius buvo pažadėjęs priimti buv. belaisvius į stovyklas ir suteikti jiems DP teises, bet iki šiol tai dar nėra įvykę. Paleistieji išsiskirstė po įvairias tremtinių stovyklas, kur jais rūpinasi tremtinių bendruomenės komitetai ir Liet. Raud. Kryžius. Tikimasi, kad šita laikina padėtis išsipręs buv. belaisvių naudai. Šiuo metu po amerikiečių zonos DP stovyklas važinėja Liet. Raud. Kryžiaus atstovas Stiklorius, gindamas reikalus buv. belaisvių, kurie jau pakankamai atkėnti, kai buvo vokiečių prievarta paimti ir verčiami vergauti. Nežiūrint į tai, jie dabar yra atsėdūrę blogesnėje padėtyje už pačius vokiečius.

KREPŠINIO TURNYRAS NUERTINGENE

Nuertingenas. Rugsėjo 15 d. Nuertingene, krepšinio aikštelėje (prie valgyklos), įvyksta krepšinio turnyras, kuriame dalyvaus technikos mokyklos, gimnazijos ir miesto komandos. Turnyro pradžia 14 val.

LIETUVOS SOCIALDEMOKRATŲ KREIPIMASIS Į PASAULĮ

„Latviešu Zinas“ cituoja Danijos laikraštį „Social-Demokraten“, kuriame rašoma, kad Lietuvos socialdemokratų partijos valdyba užsienyje pasiuntusi Anglijos Darbo partijai ir Prancūzijos socialistų partijai bei Belgijos socialistams prašymą užtarti lietuvių tautos laisvės siekimus. Kreipimosi rašte t. k. pareiškama, kad Lietuvos

Lietuvos Raudonajam Kryžiui tremtyje pradėjus antruosius veiklos metus (liepos mėn. sukako metai), pravartu pažvelgti į šios taip naudingos organizacijos atliktus darbus tremtinių šelpime ir jos ateities rūpesčius.

Nuo LRK suorganizavimo Vokietijoje dienos svarbiausias šios organizacijos rūpestis, anot LRK pirm. Dr. D. Jasaičio, buvo palengvinti lietuvių tremtinių nešamą kryžių ir organizuoti jų šalpos darbą. Šis rūpestis yra nesibaigiantis, ir tremtinių šelpimas nuolat vyksta per LRK skyrius ir įgaliotinius, kurių Vokietijoje yra apie 112. Šiuos skyrius pavyko suorganizuoti tik nuolatos važinėjant po išblaškytas stovyklas, ir čia didelis nuopelnas yra LRK pirm. Dr. D. Jasaičio, kuris per metus, su savo artimaisiais bendradarbiais, kryžiaus reikalais yra suvažinęs apie 30.000 km.

Beorganizuojant skyrių tinklą pavyko surasti ir pirmąsias lėšas. Iki šiol LRK verčiasi vien lietuvių aukomis, kurias prisieina su dideliu užsispyrimu rinkti. Nario mokesčių surenkama per 3 mėnesius apie 30.000 RM, tačiau šios įplaukos tesudaro vos 5% LRK pajamų apyvartos. Taigi beveik visas LRK pajamas, apie 95%, sudaro iš kitų šaltinių gautos sumos: aukos, įvairios rinkliavos, pramogos, loterijos ir kt.

Pagal veikiančius nuostatus BALF negali lietuvių tremtinių Vokietijoje ir Austrijoje šelpti pinigais, nes nėra leista

darbininkai ir valstiečiai, kurie sudaro lietuvių tautos daugumą, energingai protestuoja prieš Lietuvos prijungimą Tarybų Sąjungai. Toliau pabrėžiamas įsitikinimas, kad gyventojų masių gerovė ateityje galės būti pasiekama vaduojantis socialistiniais, o ne komunistiniais dėsniais. „Mes esame įsitikinę, kad socialios reformos kiekvienai tauta privalo būti praverstos. Todėl Lietuvos darbo žmonės reikalauja laisvos, nepriklausomos, demokratiškos principais pagrįstos Lietuvos respublikos atstatymo.“

Toliau tame rašte apeliuojama į anglų darbiečių ir kitų kraštų socialistų partijas, kad panaudotų savo įtaką Lietuvos socialistų reikalavimams paremti. Bendroje apžvalgoje dar pažymima, kad tokie pat siekimai yra ir latvių bei estų tautų darbo žmonių.

ATITAIŠYMAS

Pereitame „Apžvalgos“ nr., Dainų šventės aprašyme įsibrovė klaida. Pamaldų metu giedojo ne Fuldos, bet Br. Budriūno dirig. Scheinfeldo choras.

pervesti pinigais į minėtas valstybes, tačiau čia kaip tik iš jo pusės pasireiškia parama kitoje formoje, tremtinims netgi reikalingesnėje, ir būtent, šelpimas daiktais: rūbais, avalyne, maistu, vaistais, mokslo priemonėmis. Iki šiol iš BALFo Liet. Raud. Kryžius gavo apie 140 tonų drabužių ir apavų, apie 40 tonų maisto produktų (daugiausia kondensuoto pieno), apie 2,3 tonų muilo, 225 dėžes įvairių vaistų, 8 dėžes medicininių instrumentų. Be to, Kryžiui dar buvo pasiūsta 25 tonos įvairių ir brangių vaistų, bet dėl ne nuo LRK priklausančių priežasčių, kurios buvo galingesnės už visas LRK vadovybės padarytas pastangas, lietuviai tremtiniai tų vaistų gavo tik labai mažą dalį. Europą yra pasiekusi ir nauja BALFo siunta, kurią rūpinamasi išgauti. Šioje siuntoje yra drabužių, apavų ir knygų.

Visos gautos iš BALFo gėrybės ir surenkamos piniginės pajamos yra skiriamos lietuviams šelpti. Šelpiamųjų masė yra įvairialytė: vaikai, seniai, ligonys, politiniai kaliniai, studentai, moksleiviai, belaisviai. Visa ši masė yra reikalinga paramos, daugiausia, žinoma, daiktais. Iš BALFo gautais drabužiais buvo aprūpinta apie 25.000 tremtinių, kurie ju buvo labiausiai reikalingi. Čia kaip tik reikia pabrėžti, kad šios BALFo siuntos yra neįkainuojamai brangios dovanos mūsų tremtiniais, ir lietuviai niekuomet neužmirš savo brolių ištiesios pagalbos rankos sunkiausioje mūsų gyvenimo valandoje.

Piniginių pašalpų daugiausia buvo ir yra reikalingi tie lietuviai, kurie gyvena privačiai ir laiku nepateko į DP stovyklas. Šie žmonės, o jų Vokietijoje ir Austrijoje prisikaitoma apie 10.000, maitinasi vien iš vokiškų maisto kortelių, privalo mokėti už butą, įsigyti savo pastangomis rūbus ir kt. Žymią šelpiamųjų kategoriją sudaro studentai, kuriems LRK moka stipendijas.

LRK stropiai talkininkauja tik š. m. balandžio 25 d. prie LRK Vyr. Valdybos įsisteigęs Vyr. Moterų Komitetas. Šio komiteto veikla pasireiškia nelaimėn patekusių, ligonių, besimokančio jaunimo, kalinių ir per prievartą į karinius darbus paimtų belaisvių globa. Per savo skyrius Vyr. Moterų Komitetas yra išsiuntęs apie 300 maisto paketėlių Berlyno ir kitų didmiesčių badaujančiams lietuviams. Be maisto, jiems siuntinėjama ir periodinės spaudos bei knygų. Maistu Vyr. Moterų Komitetas šelpia ir ligonius, besimokantį jaunimą, lygiai kaip kalinius ir belaisvius. Komiteto pastangomis

Detmolde suorganizuota pirmoji Moters Mokykla, kurioje, be bendrojo lavinimo dalykų, dėstoma ir specialūs: siuvimas, virimas, vaikų žaislų gaminimas, vaiko ir kūdikio virtuvėlė, namų ruošia ir kt. Daromi žygiai moterų komitetų įsteigti prie visų LRK skyrių.

LRK savo veikloje vadovaujasi Tarpt. Raud. Kryžiaus nuostatais, jo darbą pripažįsta ir vertina visi, tačiau nežiūrint į ligšiol dėtas pastangas negauta juridinio pripažinimo dėl visiems, atrodo, suprantamų priežasčių. Santykiai su UNRRA ir kitomis tarptautinėmis labdaringomis organizacijomis yra geri, ir LRK savo darbe kiek galint vengia paralelizmo. Taigi, nors ir neturint juridinio pripažinimo, sėkmingai veikiama ir tam veikimui niekur (išskyrus britų zoną) nekluduoja.

„Mes įsitikinę, kad, atsižvelgiant į mūsų darbo tikslus ir jo apimtį, turėtume gauti daugiau moralinės paramos tiems uždaviniais vykdyti, — sako LRK pirm. Dr. D. Jasaitis. — LRK savo darbu įrodė, kad tai nėra savanaudiška organizacija. Beveik visi jos bendradarbiai traktuoja savo pareigas kaip garbės tarnybą. Mes tikime, kad tai anksčiau ar vėliau bus suprasta ir padarytos iš to tinkamos išvados. Juo labiau, kad toje srityje yra padaryta precedentų, būtent leista veikti ir duotas pripažinimas kelioms žydų šalpos organizacijoms (American Joint Distribution Committee, Hebrew Immigration Aid Society, Jewish Agency for Palestine, Jewish Committee for Relief Abroad), American Polish Relief. Bavarijoje leista veikti kelioms vokiškoms labdarybės organizacijoms.“

Baigiant tenka tik palinkėti Liet. Raud. Kryžiui, pradėjusiam antruosius savo veiklos metus tremtyje, sėkmės ir ištvermės jo sunkiame darbe, kurį remti savo aukomis ir kitokiais būdais yra visų lietuvių tremtinių pareiga.

J. Žilvinas

APŽVALGA

Lithuanian Newspaper. Permitted by UNRRA Team 513. Išleina 3 kartus per savaitę: antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais. Leidžia ir redaguoja Redakcinė Kolegija. Ats. red. Alb. Valentinas. - Prenumerata 1 mėn. - RM 6.-; atskiras numeris 50 pf. Redakcija: Nürtingen (Württ.), Katharinenstr. 31/1. Administracija: Kirchheim-Teck, Krebenstr. 18. - Ein. s-ta: Apžvalga Giro-Konto Nr. 2255 in Sparkasse Kirchheim-Teck (14a). Spaudžia: A. Gottliebs & J. Oswalds Buchdr., Kirchheim-Teck.